

## Ny Tia no mamela

**Auteur(s) : Rabearivelo, Jean-Joseph**

## Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

3 Fichier(s)

## Citer cette page

Rabearivelo, Jean-Joseph , Ny Tia no mamela , 1927-07-15.  
Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).  
Consulté le 19/04/2024 sur la plate-forme EMAN :  
<https://eman-archives.org/francophone/items/show/1667>

## Description & analyse

DescriptionTraduit par J. Rabenoro  
Éditeur(s) de la ficheResztak, Karolina  
RévisionJar Luce, Xavier (22-07-2015)

## Informations générales

LangueMalgache  
Cote

- NUM PRO REV VI Ny tia
- RV.VINY

Nature du documentPhotocopie  
État général du documentMoyen  
Localisation du documentBNF (CR)

## Informations éditoriales

Publication

"Ny tia no mamela" (drame fantezy ; K. Verbal), in *Vakio ity*, 15 juillet 1923, pp. 654- 659.

# Présentation

Date [1927-07-15](#)

Genre Récit

Mentions légales Fiche : équipe Manuscrits francophones, ITEM (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)

Éditeur de la fiche Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

## Information sur la revue

Titre de la publication Vakio ity

Notice créée par [Richard Walter](#) Notice créée le 16/12/2014 Dernière modification le 01/09/2022

---

Vakio Ity

15/07/1923

( 654 )

## NY TIA NO MAMELA.

(DRAME FANTEZY).

### I. RANOMASO SARO-PATARINA.

Indray takariva somambisamby.

« Mahafinaritra ny any ala-trano, na dia haka nofy eo ampototry ny ampanga ihany aza !... Manao ahoana ry isé raha mba mitsinjo ny fitombon' ny vonindrazo mivetratra isika, Ratompo ?

« Ravelo koa !... Fantatra hiany fa tiako ny rivotry ny somambisamby ka ierana indray !

Hita amin' izay fa poetika ny mpivady tantaraintsika, ary ny hevitra ny teniny kosa dia porofo tsy diso fa erotreron' ny fiainana izy satria sakai-zan' ny fahatanorana.

Vetivety dia indreny aloka roa, malemy famindra, mamaky ny zardaina eo alatrano—miondrika matetika fa tojo foto-biolety na sendra amboaran-draozy.

« Mangatsiaka izy izany, ka andraso kely aloha fa andeha haka ny écharpe-isé, sy ny chandail-ko aho, » hoy Ravelo.

« Aza ela, mandrapiverin' isé dia hanao boké kely aho... eroa-amin' iroa avoavo iroa aho hitan' isé. »

Dia nandeha Ravelo rehefa avy nitsiky kely tamin-dRatompô izay faliavanja nitango voninkazo.

Asa lahy, fa nisento kely ny lahy raha nahita an' ity silany nandroso tamim-pilaminam-pô tapitr' ohatra, nanatona ireto loko samy hafa volo nakanban' ny alina izay manodidina azy... eny, nisento Ravelo, ary niahotra izy raha namindra handao azy vetivety.

Hita teo ampovoan' ny hamaintin' ny alina aza, fa nisy ranomaso roa nandady nanaraka ny takolany, nefa tsy fantatra izay tena antony, ka raha mitsara ivelan' ny fony isika dia hino fa alahelom-panahiny no nanempo ireny kristaly ireny hivoaky, ny masony.

( 655 )

Nefa... hafahafa loatra ny loharano nihaviany, ka nampandao izany hevitra izany ; satria raha azontsika natao ny hamelatra ny fony toy ny boky, dia ho hitantsika fa mifangarika ny soratra ao sy ny miseho eo ivelany !

Fitiavana lehibe loatra ary ve no hampijaly ny fon' ny lehilahy voatery tsy hamihina ny tiany anatin' ny fotoana fohy dia fohy monja ? - tsy azo inoana izany satria tsy misy, nefa alao hiany atao hoe : mahalana.

Ahoana indray ary ?... Asa !

Sarom-patarina ireny ranomaso ireny !

### II. DIKAN' NY TOMANY.

Ny fon' ny lehilahy dia mazana saha anirian' ny « sentiments » samy hafa sy mifanipaka izaitsizy, nefa mitohy tsara... mahagaga izany nefa tsy azo lavina !

Impiry akory moa hianao no efa nahita tomanin' ny lehilahy, nefa firy kosa no anton' ireny ranomaso ireny ?

Fiovaovana no natioran' ny fon' ny lehilahy, nefa fahatokisana no tena tarazony, satria na miodina atsy aza ny eritreriny, na miraika aroa aza ny sainy, mbola mijanona ao amin' ny tiany hiany ny fony, ny fitiavany ! tsy azo avadika izy raha ny amin' io, satria fantany fa raha esoriny ilay silaka mifamatotra amin' ny fony, dia haratra ny fitiavany !

« Mihemora kely fa sao dia miverina izy ka tsinjony ; loza ny fitepotepon' ny ambavafoko teo fa nataoko ho hitany ise... izany ihany no anaovako izay hivoahana ! »

« Mahatsiravina ny hasahiako, hany ! »

« Loza ! »

« Hianao moa ! Ahoana hoy aho izay ela izay ? »

« ..... »

« Aza ôdian-tsy tadidy moa ô !... Averiko indray, teny farany : »  
ha mbola velona izy dia tebiteby lava ! « ... tianao moa aho ? »

Voaloham-pitiavako hianao Rasoa, sady fitiavana voasakana koa ka nefa raha izany no ho entin-kitiavana anao, dia veloma ihany ! »

voan' ny atodin-tazo daholo ny zanak' izy roa. Ilav' vehi-



«Aoka re Ravelo ! ... Fanontaniana farany, aza fady raha dia mibadihady loatra ; tia moa ka atao ahoana ! Azo toherina ve ny irin' ny fitiavana !»

« Lazao. »

« Raha tokam-pitia moa hianao, ahoana no mba fitiavan' azy ? »

« Fofon' aina mitovy no borohonay, ka dia aina iray izahay, hany ka ho harena tokana koa. »

« Hay ! Misaotra, veloma. »

Tapitra teo ny resaka, nifandray tanana izy roroa dia nisaraka : Ravelo lasa nankeo amin' ny vadiny, ary Rasoa kosa nivoaky ny varavarana hafa, nimonimonina hoe :

« Sakaiza izao, fahavalo rehefa ! »

Vao mainka koa nitohy ilay alahelo nisoratra teo amin' ny endri-dRavelo, ka nampivaloan' azy.

Nitombo izao ilay fanabiany ka nanavesatra ny lohany, sy nanahirana ny sainy ; nefa soa kosa, fa voadika amintsika izao ny hevitr' ireo ranomaso navokany teo aloha !

Tsikariny raha mbola tao an-trano, fa nanarangerana avy any ivelany, eo amin' ny varavaram-pitaratra i Rasoa « hala-pitiany ; » ... nataony izay ivoahana sao hitan-dRatampo, nefa raha teo alatrano izy mivady, dia tazany fa nivolon-tompony i Rasoa ka miditra ao an-trano, hany ka voatery izy hiverina hananatra azy amim-pitiavana, koa dia « namorona » tamin-dRatampo izy.

Tsara io sady natoky azy, ka nanaiky ; nefa tsaroan-dRavelo ny fitepon' ny fon' ny lehilahy ao an-tratany, ka menatra izy ! Ary satria mafy ny henatry ny lehilahy, dia nitomany izy !

Izany no vokabilarin' ny ranomasony ! Menatra fa namita-tiana ! Menatra fa voatery hanitsa-bady satria tia roa !

### III. POIZIN' NY TOAKA !

« Hatsatra ery ise izany, maninona angaha, ary aiza izay écharpe-kol » hoy Ratampo.

### NY ASA SY NY FAHASAMBARANA.

Ny afo tsy maintsy miteraka hazavana sy hafanana.

Fa ny asa kosa tsy maintsy mahatonga fahasambarana.

Izay malaina hiasa dia kamo hiakatra ny ambaratong amankao an-tampon' ny fahasambarana.

Hatao ahoana anefa no fiasa mafy sy tsara ary maharitra raha tsy salama ny tena ? Tsy azo atao izany.

Koa dia fahasalamana ary no ambaratonga voalohany tsy maintsy aorina, dia ny asa no tsy maintsy apetraka eo amboniny, dia manaraka ho azy ny fahasambarana.

Aiza anefa no hahasalama raha tsy madio ny ra, ary tsy kasihintazo ny tena ? ANTIFARASINA sy NUTETE.

« Tsia, tsy manonina aho akory..., ary ny écharpe-ise ? ... Mihidy ny vata..., tsy hitako ny fanalahidy ! »

Tsia ! tsia, aza manafina amiko ... marary moa ny havako ? ... handoa sa manavy ? »

« Tsy maninona aho akory... madisadisa fotsiny... »

Hitan-dRatampo fa nijaly mihitsy i Ravelo, nefa manafina aminy, ka hoy izy anakam-po :

« Misy antony angaha ny tsy hilazany amiko... Malahelo ahy izy ka manafina ! »

Tsy sahy nanohy intsony izy, nobajainy fatratra ny fahanginan' ny lahy, ka safosafosa sisa no nataony tamin' ny

Tampoka, dia indreny nisy aloka roa hafa, avy nanatona sy niresaka hoe :

« Telo litres no nentiko, ka ity tapany ity sisa... mangatsiaka moa ny andro koah ! »

« Mora koa moa ka aiza no tsy hifandrombahana ! »

Nangina kely ny resaka nefa nandroso ny dia.

« Eto hianao no hivily ? »

« Eny ! veloma ary fa rahampitso indray mihaona... itondray erany aho raha dia mangatsiaka ! »

Saiky tapaka anefa izany teny izany, satria nisy nanintona an' ilay niteny sady nanontany azy hoe :

« Absinthe ! »

« Eny. »

« Mahery ? »

« Eny. »

« Hoatrinona ? »

« Loso monja. »

« Aiza aty. »

Fa tamin' izay dia nisy feom-behivavy nitalaho hoe :

« Aoka re Ravelo o..., hanigona no hividy io ! »

Saingy nikiry Ravelo, ka raha mbola tsy tsy tapitra akory izany tenin-dRatampo izany, dia efa nitohoka ny vava-tavoahangy sahady izy !

Nandeha ho azy ny fangatahan-dRatampo ; lany ny tapa-tavoahangy ary izao no tao an-tsain-dRavelo :

« Hanary dia amin' ny ny toaka aho, mba tsy ahatsiaro ny henatra ! »

... Marina ve izany ? Marina ! satria famonoam-panahy ny toaka, poizin' ny fahalalana izy, ka fitoviana amin' ny biby no vokany, satria fanadinana ny feon' eritreritra no aterany !

### IV. MIASA NY POIZINA.

Tsy ela akory dia miasa ilay miazina, hany ka vetivety dia jenjina Ravelo, ary haingana koa dia tsaroany niamalemy ny tongony... nianjera izy.

Nitomany Ratampo, ary na dia hitany nihosina teo amin' ny tany mandon' ny vorimbavany aza Ravelo, dia tsy niahotra izy, ka nohoseny ny rikoriko, fa ny hanayotra ny fitiavany, no nataony !

Nefa raha ilay mbola nisahirana nanandrana hanarina an-dRavelo iny izy, dia nisy fara-hehy nikarantsana hoe :



« Hia ! »

Tsitapitapitr' izay koa, dia iny avy i Rasoa, ka nitsiky sy nibaiko ilay namany hoe :

« Vonoy i Ratompo ! »

Nihendratra Ratompo, nihataka kely izy, nefa niverina indray fa do-tran' ny fitiavany.

« Mbe-so-ra ! » anefa hoy Ravelo nanosika azy tamin' ny lelan' antsy novelariny.

Nilentika ny antsy ... kiaka iray monja dia izay ! Voa i Ratompo !

« Resy ! » hoy Rasoa.

« Faly ve hianao ? » hoy ilay mpivaro-toaka.

« Eny, ataoko avo sasaka ny nampantanenaiko ... alohan' izany, dia halako Ratompo, ka andeha ario !

Nanoa ilay « complice, » nefa ny zava-tsy nampoizin' izy sy ilay mpana-raka azy dia izao : nihetsika Ratompo, fa tsy tena maty, nefa mba hahala-lany izay anton' izao fomba tsy mpisy izao, dia nody maty izy !

#### V. NY TIA MAMELA

Efa maraina izao,

Adinon-dRavelo avokoa ny nataony ny alina manontolo, hany tsaroany dia izao : teo ambonin' ny sofa eo amin' ny salon izy no nifoha ...

Nokosehiny ny masony, nefa tsiravina izy, fa hitany feno ra ny tena-ny ..., nitsangana izy ka ndeha hiantso an-dRatomo, nefa hagagana sy tahotra moa no namely azy, raha nifanehatra tamin' ny polisy 3 nota-rihan-dRasoa teo am-baravarana izay niteny hoe :

« Izy no izy ! »

Taitra izy, nefa tsy nisy hamaliana !

« Noho hianao nahafaty ny vadinao, dia samborina hianao » hoy ny polisy.

Nivadika ny ambavafon-dRavelo, niontana iray ihany ny tenany, nefa nisy nibitsika azy hoe :

« Maty Ratompo ! Hianao no namono azy ! »

Novandrininy i Rasoa, fa io no nilaza izany, nefa tamin' ny mason' io dia namakiany teny hafa hoe :

« Hia ! Nivadika tamiko ka akory izao ! »

Indray nipy maso monja, dia hitan-dRavelo ny fahaverezany, nefa ny nampalahelo azy indrindra dia ny nahare ny nahafatesan-dRatomo !

Resy Ravelo ! ary tanatin' ny sekondra vitsy monja ho anatakarany ny natao taminy rehetra, ka saika hanoka-bava izy hanondro an-dRasoa ho « fanahin' izao loza izao, » satria fantany fa ho mora ny saiziny raha fanatraty ny Fitsarana izany ; nefa nandositany izany hevitra izany, noho ny fahatsiarovany azy.

Nibontsina ny fony fa an-dehilahy, ary satrin' ny nifidy ny ho faty, mba hanavotany ny henatra nataony tamin' ny tiany !

Miovaova tokoa ny fon' ny lehilahy, misampatsampana izy, nefa raha ny fitiavany kosa no voahitsaka na nohon' ny nataony aza, dia tsy zakany izany ! Izay no hajany mahatonga azy ho mendry ny toky indrindra.

Naroson-dRavelo ny sandriny, dia nogadrana, ary dia nioman-kano-nitra ny helony izy, satria hitany fa nahafoty ny tiany izy, ka nilaozan' ny tany, sy nivadihan' ny rehetra !

Tampoka anefa, dia nisy namoha moramora ny varavarana izay naka-ton' ny polisy tamin' ny nidirany ; ary nisy niteny hoe :

— « Ry polisy o ! Ataonareo inona ny tiako ? »

Taitra ny tao an-trano, ka nihodina, nefa nisy kiaka roa re tamin' izay : ny iray fandresena, ny iray faharesena !

— « Ratompo ! »

— Azy ny laka ! »

Fantatry ny mpamaky avy ny nanonona an' ireo ; hany tsy voavina-ny, dia izao : nohon' ny hatairany, dia fanina Rasoa, ka potraka dia nianjera teo amin' ny zoron-tseza iray ny fihirifany !

Gaga ny polisy raha nahita ny fiovan' ny raga, ary ny nanampiny ny veloma nataony rahafa avy nahita an-dRavelo nifona nandohalika teo anoloan-dRatomo izay namoaka ny ranomasom-panenenany, dia izao :

— « Na folo aza no tiana, ny tia hiany no mamela ! »

(Tsy azo afindra ho pièce, raha tsy hiraharahana amin' ny mpanoratra).

K. VERBAL.

#### BITSIBITSIKA AMIN' NY VOLANA.

Ry volana misononoka,  
Moramora toa malaina ;  
Msikamalka ve hisoka,  
Sa izany no mba saina ?

Ao am-po ka tsy miloaka,  
Bitsibitsiky ny moana—  
Raha sento re mba aoka,  
Tsy hiverimberim-poana.

Eto anie ka misy tia  
Ho tarafinao ihany—  
Raha ajaonona ny dia,  
Moa tsy azo atao izany ?

Fantatrao angaha ny foko,  
No jerenao mafy loatra ?  
Fa ny anao, ry lahy miloko,  
Tsara hidy, tsara voatra.

Satry mantsy biandrindra,  
Mba hifampitazan-davitra—  
Fa hianao mivandravandra,  
No mba hany mason-danitra.

Eny, mila anao ny saiko,  
Ho mpamelona, ho kiady—  
Ka raha very tsy kasaiho,  
Dia hianao no mba hitady—

Mabatsiahy ny fararano,  
Izay mahita anao baliaka ;  
Ka inty ny foko tano,  
Tsy ahatsiaro mangatsiaka.

O ! ry volana—ry volana,  
Hianao no harahinay—  
Tsy hivaha ny mifanolana,  
Ato am-po mandrakizay !

Samy gina isika roa,  
Tsy nifampandefa teny—  
Nefa kosa misy son,  
Mifampita ety sy eny.

J. OMEGA RANDRENJA.